DEVLET BAKANI VE BAŞMÜZAKERECİ SAYIN ALİ BABACAN'IN 2007 YILI HAZİNE FİNANSMAN PROGRAMINA İLİŞKİN OLARAK DÜZENLENEN BASIN TOPLANTISINDA YAPTIĞI KONUŞMA
(Ankara, 28 Aralık 2006)

Değerli Basın Mensupları, Hoşgeldiniz.

Türkiye ekonomisi son dört yıldır bir başarıdan diğerine koşmuş, tarihimizdeki en güçlü büyüme performansını bu dönemde göstermiştir.

Ekonomimizin büyüme oranı ortalama % 7'nin üzerinde gerçekleşirken, aynı zamanda yine bu dönemde enflasyonla mücadelede tarihi başarılar elde edilmiştir. Bu dört yıl gelir dağılımında her yıl derece derece iyileşmelerin gerçekleştiği, her yıl yoksulluk göstergelerinin kademe kademe düzeldiği bir dönem olmuştur. Özellikle son yıllarda istihdam ve issizlik göstergelerinde de göreceli iyileşmeler gerçekleşmeye başlamıştır.

Gelişmelerin bir arada yaşanması yani bir yandan, yüksek büyüme performansı gerçekleşirken, bir yandan da enflasyonla mücadelede başarılar elde edilmesi, ekonomi literatüründe örneğine sık rastlanan bir gerçekleşme değildir. Hatırlayacak olursanız Hükümetimizin ilk kurulduğu günlerde ekonomik programımız ile ilgili eleştiriler yapılıyordu, ne deniliyordu; enflasyonla çok uğraşmayın eğer enflasyonla mücadelede çok katı olursanız bu büyümeyi etkiler, istihdamı olumsuz etkiler ve bir bakıma enflasyonla mücadele, büyümeyi engelleyici bir politikadır. Tabi bu kitabi bilgiler çerçevesinde ve gelişmiş ekonomiler için doğru olacak bir yaklaşımsa da Türkiye ekonomisi için bunun böyle olmadığı, son dört yıldır örneklerle ispat edilmiş oldu. Biz ne zaman ki enflasyonla mücadelede kararlılığımızı arka arkaya, her yıl sergiledik. İşte o zaman Türkiye yüksek ekonomik büyümeyi de aynı anda yaşamış oldu.

Türkiye'de enflasyonun yüksek ve belirsiz oluşu yıllarca reel faizlerin yüksek seyretmesinin sebebiydi. Enflasyonla mücadelede kararlılığımız her yıl arka arkaya görüldükten sonra, reel faizler gerilemeye başladı ve bu yüksek ekonomik büyümeyi

beraberinde getirmiş oldu. Bu durum en az birkaç yıl daha böyle devam edecek. Biz tüm ekonomik hedeflerimiz içerisinde enflasyonla mücadeleyi hep “1 Numara” olarak tutacağız. Bu sadece Merkez Bankası için birinci öncelik değil, aynı zamanda Hükümetimiz için de birinci önceliktir. Türkiye artık kronik enflasyon probleminden hızla kurtulmalı ve fiyat istikrarı ortamına kavuşmalıdır.

Bu dönemin bir başka özelliği değerli arkadaşlar büyümenin niteliği. Hep söylüyoruz, kısa dönemler için yüksek büyüme zor değildir. Kısa dönemlerde yüksek büyüme oranlarını elde edecek politikalar her zaman uygulanabilir. Ancak bu, saman alevi gibi birden yanıp sönen, birden parlayıp daha sonra yok olup giden bir büyüme türüdür. Oysa Türkiye’de son dört yıldır yaşamakta olduğumuz ekonomik büyüme sürdürülebilir bir büyümedir. Özel sektör yatırımlarına, verimlilik artışına dayanan nitelikte bir büyümedir ki bu büyümenin uzun vadede devam edeceğinin de bir bakıma garantisidir. Özel sektör yatırımlarıyla beraber gelen bir büyüme bir yandan kapasite artışı yoluyla önümüzdeki dönemde daha fazla üretimi temsil ederken, bir yandan da enflasyonla mücadele de bize yardımcı olmaktadır. Çünkü arz fazlalaşmaktadır, kapasite büyümektedir ve bu uzun vadeli enflasyon mücadelelerinde yine önemli bir gelişmedir.

Tüm bu başarıların arkasında en önemli faktör, kilit faktör güvendir. Hükümetimiz dört yıl içerisinde ekonomide anlamlı bir güven ortamı oluşturmuştur. Tabi bu kolay değildir güven zaman içerisinde yavaş yavaş oluşur, fakat kaybetmek kolaydır ve hızla gerçekleşir. Bu ortamın kıymetini de hep beraber bilmek zorundayız, bu güven ortamına hep beraber sahip çıkmak zorundayız. Güveni oluşturan en önemli faktörlerden birisi siyasi istikrardır.

Mali Disiplin; ekonomik programımızın temel ayaklarından birisidir. Merkez Bankamızın bağımsız bir şekilde uyguladığı enflasyonla mücadeleye odaklanmış para politikaları, yine ekonomik programımızın en temel unsurlarından birisidir.

Yapısal Reformlar; TBMM tarihinin hiçbir döneminde, bu dört yıl içerisinde görülmemiş sayıda yasal düzenleme gerçekleştirmiştir, pek çok zaman fazla mesai yapmıştır, sabahlara kadar çalışmıştır ve Türkiye’nin yapısal anlamda değişiminde ve dönüşümünde gerçekten dört yıldır Meclisimiz çok çok tarihi bir rol üstlenmiştir.

Yapısal Reformlar sadece bu dönemde değil, gelecek yıllar boyunca sağlam, sıhhatli ve sürdürülebilir ekonomik yapının temelini oluşturmaktadır.

Değerli Basın Mensupları, Hazine'nin Finansman Programı ile ilgili olarak, 2006 yılı gerçekleşmeleri ve 2007 yılı öngörülerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum:

2006 yılında Kamu Maliyesinde programlananın da ötesinde bir başarı elde edilmiştir. Bildiğiniz gibi 2003, 2004, 2005 döneminde Faiz Dışı Fazla GSMH'nın ortalama olarak % 6.53 oranında gerçekleşirken, 2006 yılı program tanımlı Faiz Dışı Fazla GSMH'nın % 6.5'nun da üzerinde bir noktada gerçekleşmesi beklenmektedir. Yani ilk üç yılın ortalaması % 6.53 iken Hükümetimizin dördüncü yılında elde ettiği bütçe performansı da bize göstermektedir ki bu yıl yine % 6.5'un üzerinde bir Faiz Dışı Fazla rakamı ile seneyi kapatacağız.

2006 başında nakit bazda Faiz Dışı Fazla öngörümüz 30.2 Milyar YTL iken, bu yıl sonu itibariyle 38.4 Milyar YTL'lik nakit bazda Faiz Dışı Fazla gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Yani nakit bazda program tanımlı ayrı biliyorsunuz. Nakit bazda bahsedecek olursak öngörülenin yaklaşık 8 milyar YTL'nin üzerinde bir Faiz Dışı Fazla 2006 yılında gerçekleşmiş olacaktır.

Değerli Arkadaşlar,

2006 yılı bir başka göstergede de Türkiye'de bir ilk ve rekor bir gelişmenin yaşandığı bir yıl olmuştur. Bu da Kamu Kesiminin Borçlanma Gereği'nin GSMH'ye oranıdır. Bu oran 2006 yılında eksi % 3.1 olarak gerçekleşecektir. Yani Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa Toplam Kamu Finansman Dengesi fazla verecektir. Bu ilk ve rekor seviye olma özelliğini taşımaktadır. Yıllarca biliyorsunuz bu rakam artı olmuştur. Borçlanma gereğinin artı olması, Toplam Kamu Kesiminin sürekli açık vermesini temsil etmektedir. Oysa 2006 yılında ilk defa bu tersine dönmüştür. Bütçe uygulamalarındaki bu performans 2006 yılındaki dalgalanmalara rağmen borç yükünün düşmesini sağlamıştır. Kamu Net Borç Stokunun GSMH'ye oranının 2006 yılı sonunda % 50'nin de altına inmesini bekliyoruz. Özellikle tüm kamu kesimini düşündüğümüzde biliyorsunuz bu kamu kesimi Yerel Yönetimleri içeriyor, KİT'leri içeriyor. Bunlarla ilgili tüm rakamların derlenmesi toparlanması yaklaşık iki üç aylık bir

vakit alıyor, dolayısı ile biz yıl sonu itibariyle Kamu Net Borç Stokumuzun kesin rakamını aslında Mart sonunda görmüş olacağız ama şu anda ki bizim öngörülerimiz % 50'nin altında bir oranı işaret etmekte. Değerli Arkadaşlar, bu oran, 2001 yılı sonunda % 90.5'ti. 2002 yılı sonunda % 78 idi ve o rakamlardan % 50'nin altına iniyor. Bir bakıma biz bütçe açığımızda ilk Maastricht kriterini yakalarken yani bütçe açığımızı % 3'ün altına düşürürken, bir yandan da ikinci Maastricht kriteri olan Borç Stokunu da yakalamaya çok çok yaklaşmış durumdayız. Henüz rakamlar kesinleşmediği için bir şey söylemek istemiyorum ama büyük bir ihtimalle 2006 sonu itibariyle ya da en geç 2007 ortalarında ikinci Maastricht kriterini yani borç seviyesinin GSMH'ye oranını da yakalamış bir ülke durumuna geleceğiz.

Kamu Finansmanındaki olumlu gelişmeler Hazine Finansman Programının uygulanmasında öngörülenden daha olumlu bir sonuç alınmasını da sağlamıştır. Mali piyasalardaki dalgalanmalara rağmen Toplam Borç Servisinde önemli bir sapma meydana gelmemiştir. 2006 yılında Toplam Borç Servisi 170.8 milyar YTL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 145.4'ü İç Borç, 25.4'ü Dış Borçtur. Toplam İç Borçlanma ise yılbaşında öngörülen miktarın bir miktar altında kalmıştır. Toplam borçlanma 125.9 milyar YTL olmuştur, bunun 111 milyarı İç, 15 milyarı da Dış Borçtur. Özellikle iç borç çevirme oranına bakacak olursak 2006 yılında % 76.3'lük bir oran ile yılı kapatıyoruz. İç Borç Çevirme Oranı özellikle şu açıdan önemli, bakın 2006 yılında 145.4 milyar içeriye borç öderken Hazine 111 milyar YTL borçlanmış yani 35 milyar YTL ödediğinden daha az borçlanmış.

Değerli Arkadaşlar,

2002 yılında bu % 76 olarak verdiğim oran % 103'tü. 2003'te yani Hükümetimizin ilk yılında % 100'ün altına düştü, % 93 oldu. Her sene iyileşe, iyileşe devam etti ve bu yıl % 76.3, 2006 yılında 2005'e göre toplam borçlanma rakamı daha az gerçekleşirken bir yandan da Hazinenin rezerv imkanları arttırılmıştır. 2006 yılı başına göre 2006 yılı sonunda Hazine rezervleri 6.2 milyar YTL artmıştır. İç Borçlanma vadeleri geçen yılki seviyenin az üzerindedir. 2005 yılında 27.7 ay olan ortalama iç borçlanma vadesi 2006 yılında 28 ay olarak gerçekleşecektir. Yine yurt dışı tahvil ihraçlarında da vadede uzama sağlanmıştır. Dolar ihraçlarında 2005 yılındaki ortalama vade 16.5 yıl iken, 2006 yılında 22.4 yıl olarak gerçekleşmiştir. Dolar ihraçlarının ortalama vadesi.

Euro cinsi ihraçlarda 2005 yılında ortalama vade 9.5 yıl iken 2006'da 10.1 yıl olmuştur. Toplamda baktığımızda 2006 yılında 2005 yılına göre 5.5 yıllık bir vade uzatımı sağlanmıştır. 2006 yılında Eurobond ihraçları programlanan 5.5 milyar Doların bir miktar üzerinde, 5.8 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir ve ilk defa yurt dışı tahvil piyasasında değişim işlemi gerçekleştirilmiştir. Kısa vadeli Eurobond'ların uzun vadeli bir Eurobond ile değişim işlemi ilk defa 2006 yılı içerisinde gerçekleşmiştir. 2006 yılında Dövize Endeksli İç Borçlar itfa edilmiş, yeni Dövize Endeksli senet ihraç edilmemiştir. 2007 yılında da böyle bir uygulama olmayacak.

2007 yılı öngörülerimize gelince; Mali Disiplin kararlı, tavizsiz bir şekilde sürdürülecek, % 6.5'luk Faiz Dışı Fazla hedefi aynen uygulanmaya korunmaya devam edilecektir. Makro hedefler, Para ve Maliye Politikaları ile uyumlu Borç Yönetimi uygulamaları da devam edecektir. Hazine güçlü rezerv tutma politikasını devam ettirecektir.

Borçlanma dışı kaynaklarda öngörülenin üzerinde bir performans sağlanması durumunda söz konusu kaynaklar yine bu amaçla kullanılacaktır. Ortalama vadenin piyasa koşullarının elverdiği ölçüde uzatılmasına devam edilecektir. Borçlanmanın yapısı makul risk seviyesinde en düşük maliyetle borçlanma ve daha etkin ikincil piyasaların oluşumu hedefi çerçevesinde belirlenmiştir.

2007 yılının Finansman Programının temel parametreleri de şu şekildedir: 2007 yılında toplam 166.5 milyar YTL'lik borç servisi yapılması öngörülmektedir. 140.3'ü İç, 26.2'si Dış Borç servisidir. Toplam Dış Borçlanma 17.8 milyar YTL, İç Borçlanma ise 104.2 milyar YTL olarak tahmin edilmektedir. Buna göre 2007 yılında İç Borç Çevirme Oranı % 74.2 olarak öngörülmektedir. 2007 yılındaki iç borç çevirme oranımız 2006'da zaten oldukça düşük seviyelere inmiş, iç borç çevirme oranının da yaklaşık iki puan kadar altında kalacaktır. 2007 yılında 140.3 milyar YTL'lik iç borç ödemesi varken sadece 104.2 milyar YTL'lik iç borçlanma yapılacaktır. Bu da yine yaklaşık 36 milyar YTL'lik bir kaynağın piyasada bırakılması demektir. Hazine ödeyeceğinden 36 milyar YTL daha az borçlanacaktır 2007 yılı içerisinde.

Dış borçlanmada 2007 için öngördüğümüz hedef yine 5.5 milyar Dolardır. Uluslar arası kuruluşlardan da yaklaşık 4.4 milyar Dolarlık bir kredi kullanımı

öngörülmektedir. Önceki yıllarda uygulandığı gibi 2007 yılında da piyasa koşulları dikkate alınarak önümüzdeki döneme ilişkin dış finansmanın bir bölümünün öne alınması veya yeni enstrümanlar yoluyla dış finansman sağlanması söz konusu olabilecektir.

İç borçlanmada ise biraz sonra sayacağım enstrümanlar kullanılacaktır:
Yeni Türk Lirası Cinsi İskontolu Gösterge Senetler, Uzun Vadeli, YTL Cinsi, Değişken ve Sabit Kuponlu Devlet İç Borçlanma Senetleri, Kısa Vadeli YTL Cinsi İskontolu Devlet İç Borçlanma Senetleri, Referans Bonolar, Enflasyona Endeksli Tahviller, Döviz Cinsi Devlet İç Borçlanma Senetleri. Yeni Türk Lirası İskontolu Gösterge Senetler 2006 yılında olduğu gibi 2007 yılında da Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının her birinde ihraç edilecek ve söz konusu tahviller piyasa koşulları ve Hazine borçlanma ihtiyacı doğrultusunda ilk ihraç tarihini izleyen iki ay boyunca yeniden ihraç edilebilecektir. Yani burada 2006 yılında yapılanın aynısı 2007 yılında format olarak devam edecektir.

Enflasyona Endeksli Tahviller borçlanma programında ilk defa yer almaktadır ve üç ayda bir ihraç edilmesi öngörülmektedir. Değerli Arkadaşlar, bu yeni bir enstrüman, ilk defa 2007'den itibaren kullanmaya başlayacağımız bir enstrüman.
Uzun Vadeli Yeni Türk Lirası Cinsi İskontolu Gösterge Senetler ve Enflasyona Endeksli Senetler dışındaki ihraçların zamanlamasına ilişkin bilgiler, aylık borçlanma stratejileri ile kamuoyuna duyurulacaktır. Biliyorsunuz yaklaşık olarak her ayın son günü bir sonraki ay ile ilgili program açıklanıyor ve programda bu bahsettiğim Uzun Vadeli YTL Cinsi İskontolu Gösterge ile Enflasyona Endeksli Senetler haricindeki borçlanma enstrümanları aylık olarak açıklanmaya devam edecek. Yukarıda belirtilen Devlet İç Borçlanma Senetleri çeşitlerine ilave olarak yeni iç borçlanma enstrümanları da oluşturulabilecektir.

Evet, şimdi soruları alabiliriz.

Soru: Sayın Bakan siz ilk kez 2006 yılında kamu kesiminin borçlanma gereğinin büyük bir başarıya imza attığını söylediniz. Bunun gerekçesi nedir, harcamalarda genel olarak bir azalma ya da gelirlerde bir artış şeklinde formüle edilebilir mi? Bir de neden 2007 yılında Enflasyona Endeksli Tahvil ihracını tercih ediyorsunuz, 2007 yılında bu enstrümanın tercih edilmesinin nedeni özellikle nedir?

Ali BABACAN: Değerli Arkadaşlar, biliyorsunuz yıl başında açıkladığımız programda aslında kamu kesiminin 2006 yılında bir miktar fazla vereceğini zaten öngörmüştük ve bunu da açıklamıştık. Bu gerçekleşecek olan rakam bizim öngörümüzün de üzerinde. Bunun iki ayrı sebebi var; birincisi, Faiz Dışı Fazlanın beklenenden bir miktar yukarıda olacağı, yani % 6.5 hedefimizin de üzerinde bir Faiz Dışı Fazla gerçekleşeceğidir. Yine özelleştirme gelirlerinde olsun, TMSF gelirlerinde olsun beklenenin de üzerinde gerçekleşme vardır. Tabi bu, yıl başında öngördüğümüzden niye daha fazla bir rakam elde ediyoruz bunun cevabı aslında, pekala niye ilk defa böyle bir fazla veriyor Türkiye neden kamu kesimi ilk defa fazla veriyor diye soracak olursanız öncelikle tabi ki mali disiplin. Türkiye tarihinin hiç bir döneminde görmediği bir mali disiplin performansı ortaya koymuştur ve 4 yıl arka arkaya % 6.5 Faiz Dışı Fazlayı hedeflemek, hatta beşinci yıl bu hedefle devam ediyor olmak sadece Türkiye'nin kendi tarihinde değil, gelişmekte olan pek çok ülkede şimdiye kadar yaşanmamış bir gelişmedir. Evet hükümetler birkaç yıl dayanır, bir yıl iki yıl yüksek Faiz Dışı Fazla üretir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin şöyle bir yakın tarihine bakacaksınız bu böyle görünür, fakat sonunda pes ederler, devam edemezler. Türkiye'de mali disiplin öyle bir iki yıllık geçici bir süre için değil, artık kalıcı olarak sağlanmıştır. Biliyorsunuz bizim yedi yıllık bir planımız açıklandı Dokuzuncu Ekonomik Plan ve bu plan TBMM tarafından kabul edildi. Planda da açıkça gösterildi ki Türkiye'de mali disiplin artık bundan sonra ekonomi yönetiminin temel bir unsuru olacaktır. Asla gelirlerden orantısız bir şekilde bir harcama artık Türkiye'de yapılmayacaktır. Şu anda yakalamış olduğumuz fırsat, gerçekten tarihi bir fırsattır ve bu fırsatın heba edilmesine, kaybolmasına kesinlikle izin verilmemelidir. Son yıllarda yakalamış olduğu bu önemli başarıyı, yıllar boyu devam ettirecek potansiyele sahiptir yeter ki toplum olarak, ülke olarak buna hep beraber sahip çıkalım. Özellikle dönem dönem mali disiplin konusunda gevşeme tavsiyeleri alıyoruz, bu kadar yeter biraz şöyle rahatlayın, biraz daha fazla harcayın diye telkinler gelmiyor değil açıkçası, bu asla olmayacak. Nasıl bunu dört yıl boyunca, kararlılıkla ispat ettiysek, gösterdiysek

bundan sonraki dönemde de bu devam edecek. Enflasyonla mücadeledeki temel politika bu. Merkez Bankasının Para Politikaları da çok önemlidir ama mali disiplinin olmadığı bir ülkede Merkez Bankaları sadece Para Politikaları ile enflasyon hedeflerine ulaşamazlar, bu mümkün değil. Mali disiplin olacak, yapısal reformlar gerçekleştirilecek ve Para Politikaları da Makroekonomik hedeflere uygun bir şekilde uygulanacak başarı ancak bundan sonra mümkün. Tabi bütün bu uygulamalar, Türkiye'de reel faizleri düşürdü. Faizlerin düşmesi Türkiye'de bütçede performansını çok olumlu bir şekilde etkiledi. Biz yıllar boyunca bütçe açığımızı öngördüğümüzden daha düşük bir rakamda kapattık. Bunun temel sebebi faiz giderleridir. Faiz giderleri her yıl arka arkaya öngörülenden daha düşük bir seviyede gerçekleşmiştir ve bu da Türkiye'de bütçe açığının her sene arka arkaya öngörülenden daha düşük bir rakamda gerçekleşmesini getirmiştir. Bütün bunları bir bütün olarak düşündüğünüzde, 2006 yılında ilk defa toplam kamu kesimi fazla vermektedir ve Kamu Kesimi Borçlanma Gereği ilk defa eksi bir rakam olarak çıkmaktadır.
Enflasyona Endeksli Tahviller aslında bizim birkaç yıldır gündemimizde, birkaç yıldır üzerinde durduğumuz enstrümanlar. Fakat takdir ederseniz ki bu sadece bizim nasıl borçlanma politikası uygulamayı istediğimizden öte biraz da piyasa koşulları ile ilgili açıkçası. Biz 2007 yılının piyasa koşulları açısından, piyasa talebi açısından Enflasyona Endeksli Tahviller konusunda uygun bir yıl olacağına karar verdik. Bu piyasa yapıcı bankalarla da zaten görüşüldü, istişaresi yapıldı, bu şekilde yeni bir enstrümanı da 2007 yılında devreye sokmuş oluyoruz.

Soru: Sayın Bakan, 2007 yılı Finansman Programı çerçevesinde borçlanmanın tüm kaynakları hakkında bilgi verebilir misiniz? Bir başka sorum ise uluslararası kuruluşlardan borçlanmadan ve Hazine'nin yeni yılda da yüksek rezerv politikasını sürdüreceğinden söz ettiniz, bu konuda bir tahmininiz var mı? Enflasyona Endeksli Borçlanma konusundaki açıklamalarınızı biraz daha ayrıntılandırırsanız seviniriz; çünkü 2007 yılı belli bir resmi hedef taşıyor. Enflasyon hedefi konusunda tartışmalar var resmi hedefin dışında. Şu anda reel faizlerle enflasyon arasındaki uçurum çok yüksek. Hangi gerekçelerle Enflasyona Endeksli Tahvil çıkarmayı düşünüyorsunuz.

Ali BABACAN: Dağıtacağımız tablolarda sorduğunuz soruların cevabının bir kısmı var, ama ben size söyleyeyim. 2007 yılında Finansman Programında öngördüğümüz borçlanma dışı kaynaklar şu şekilde;

Faiz Dışı Fazla 34.3 milyar YTL,
Devirli ya da Garantili Borçların Geri Dönüşü 0.7 milyar YTL,
Diğer adı altında toplayacağımız yani TMSF, Özelleştirme gibi kuruluşlardan gelecek rakam tahminimizce toplam 6.8 milyar YTL bunları topladığımız zaman 41.8 milyar YTL'lik borçlanma dışı kaynak öngörümüz var 2007 yılı için. Bunların detaylı tablolarını basın toplantısı sonunda dağıtacağız.
Uluslararası kuruluşlardan borçlanma rakamımız da 6.6 milyar YTL.

Rezervlere gelince. Biliyorsunuz hem 2005 yılında, hem 2006 yılında Hazine'nin nakit rezerv rakamlarında ciddi ölçüde artışlar söz konusu oldu. 2007 yılında seviyede büyük bir değişiklik beklemiyoruz. Belki şu andaki öngörümüz 2.7 milyar YTL'lik bir düşüş olması yönünde, ancak rezervler çok çok güçlü olduğu için tabi bu 2.7 milyar aslında bir bakıma rezervlerde herhangi bir değişikliği 2007 yılında öngörmüyoruz. Ancak borçlanma dışı kaynaklar beklenenden fazla gerçekleştiği takdirde, bunlar ağırlıklı olarak rezervlerin yükseltilmesinde kullanılacak.

Enflasyona Endeksli Tahvillere gelince; biliyorsunuz enflasyon hedefimiz ile piyasanın enflasyon beklentileri arasında şu anda belli bir miktar fark var 2007 yılı için. Dolayısıyla biz bir bakıma bu Enflasyona Endeksli Tahvil ihracı ile aradaki farka bir cevap da vermiş oluyoruz. Yani biz enflasyon konusunda piyasa beklentilerinden çok daha iyimseriz. Bunu Merkez Bankamızın üç ayda bir yayınladığı enflasyon raporlarında da göreceksiniz. 2007 yılı sonu ve 2008 yılı için orta vadeli enflasyon öngörüleri % 4'lük hedefimizle uyumlu. % 4'lük enflasyon hedefini biz ulaşılabilir bir hedef olarak görüyoruz. Dolayısıyla Enflasyona Endeksli Tahviller bir bakıma enflasyonla ilgili riskleri yatırımcının üzerinden alan ve belli bir miktarda reel getiri sağlayan tahviller. 2007 yılı için piyasa koşullarının bu enstrümanlar için daha uygun olacağını düşünüyoruz ve bu piyasa yapıcı bankalar ile istişare çerçevesinde alınmış bir karar.

Soru: 2007 yılında büyük ölçekli özellikle ulaştırma alt yapı projelerinin finansmanı için 80'lerin sonu 90'ların başında gündeme gelen Gelir Ortaklığı Senetleri ya da buna benzer bir tahvil ihracı, bir enstrümanın geliştirilmesi söz konusu mu? Bir

hazırlığınız var mı? Bir de köprülerin satılacağına ilişkin haberler çıktı, bu konularda biraz ayrıntı verebilir misiniz?

Ali BABACAN: Konuşmamda da bahsettim, 2007 yılı içerisinde yeni finansman enstrümanları söz konusu olabilir, ama bunlarla ilgili henüz kesinleştirilmiş bir kararımız yok, ama bu seçeneği de göz ardı etmiyoruz şu an için.

Soru: Gelecek yılki öngörüleriniz böyle de piyasalarda tabi başka konular da tartışılıyor, örneğin bu öngörülerinizi, verileri hazırlarken kurları, hangi Dolar/TL kuru kaçtır? Öngörüleriniz nedir? Ya da hangi aralıklarda dalgalanacaktır? Merkez Bankası'nın şu anda yürüttüğü yüksek faiz politikasına bağlı olarak Sayın Başbakanın da yaptığı konuşmalar Karaman'da yanlış hatırlamıyorsam piyasaların rahatlatılması için biraz önce dediğiniz gibi telkinler yapılmaya başladı bu konuda herhangi bir görüş ayrılığı var mı?

Ali BABACAN: Değerli Arkadaşlar, biliyorsunuz uygulamakta olduğumuz Serbest Kur Rejimi yani kur ile ilgili herhangi bir hedefimiz, bandımız, alt limitimiz, üst limitimiz yok. Biz kur ile ilgili resmi bir tahmin dahi yapmıyoruz, ancak sadece ve sadece bütçeyi hazırlayabilmek için dövize endeksli gelirler ve dövizle alakalı giderler olabiliyor. Finansman Programını yaparken, sadece ve sadece yaptığımız varsayımlar var ki, bu varsayımları bile biz telaffuz etmeyi açıkçası doğru bulmuyoruz. Çünkü varsayımlar dahi hemen bir tahmin gibi, hedef gibi algılanıyor oysaki serbest kur rejiminde böyle bir şey yok. Serbest kur rejiminde önemli olan tüm kuruluşlarımız için hem kamu için, hem özel sektör için risk yönetimidir. Kurun aşağı ya da yukarı hareketlerine karşı kuruluşlarımızın tedbirli hareket etmeleridir. Merkez Bankamız biliyorsunuz rezerv arttırma amaçlı döviz alım ihaleleri şu anda yapmaktadır. Gerektiğinde aşırı oynaklık durumunda doğrudan müdahale kapısı da her zaman için Para Politikası Rejimi çerçevesinde açıktır. Merkez Bankası'nın gecelik faizlerine gelince Merkez Bankamız bu kararlarını operasyonel bağımsızlığı çerçevesinde almaktadır ve Merkez Bankası'nın Para Politikası ile ilgili tutumunu, yaklaşımını, öngörülerini aslında Merkez Bankamızın raporlarında yazılı açıklamalarında buluyorsunuz. Orada Merkez Bankamız ileriyi nasıl gördüğünü, ne zaman, neyi yapabileceğinin sinyallerini de vermektedir. Ancak şu var ki bazı Muhalefet Partileri, bazı liderler bu açıklamaları farklı şekilde, özellikle Meclis

görüşmelerinde yansıttılar. Merkez Bankamızın açıklamalarını daha iyi, dikkatli bir şekilde tabi takip etmekte fayda var. Dolayısıyla bu bağımsızlık çerçevesinde bir konu olduğu için daha fazla bir yorum yapmayı uygun görmüyorum.

Soru: Geçtiğimiz günlerde Hazine Müsteşarı İbrahim Bey, Hazine'nin bir çok riski bir arada değerlendirerek çalışma yaptığını bize anlatmıştı. 2007'de bu risklerin ve ihtimallerin oldukça fazla olacağı bir yıl olacak gibi görünüyor. Cumhurbaşkanlığı seçimleri var, genel seçimler var, siyaset de bu ihtimalleri arttıracak gibi görünüyor. Bunun yanı sıra 2007'nin kayıp bir yıl olacağı eleştirileri var, sizin değerlendirmeniz nedir acaba? Bu eleştiriler yersiz mi?

Ali BABACAN: Öncelikle bizim 2007 yılı için büyüme öngörümüz % 5 ve şu an itibariyle bizim hem kendi kurullarımızın yaptığı tahmin çalışmaları, hem de uluslar-arası kuruluşların yaptığı tahmin çalışmaları, piyasa analistlerinin yaptığı çalışmalar, bunların hepsini bir araya koyduğunuzda % 5'lik bir büyüme 2007 yılı için gerçekçi bir hedef olarak öngörülüyor. % 5'lik bir ekonomik büyümenin sağlanacağı bir yılı hiç kimse kayıp bir yıl olarak görmemelidir. Öncelikle yine enflasyonla mücadelede 2007 yılı önemli bir mesafe kaydedeceğimiz yıl olacaktır. Enflasyon 2007 yılında düşüş trendine devam edecektir. Hem büyümede, hem enflasyonda olumlu gelişmelerin yaşanacağı bir yıl, Türkiye'nin kazanacağı bir başka yıl daha olacaktır. Bu kayıp yıl ifadesini ben açıkça söylemek istiyorum, kesinlikle uygun görmüyorum. Türkiye'nin uyguladığı politikalar 2006 yılında ne ise 2007 yılında da aynen devam edecektir. Bunu niye kendimizden bu kadar emin bir şekilde söylüyorum, çünkü bu politikaları uygulayan biziz. Dışarıdan farklı algılanabilir, dışarıdan farklı senaryolar kurgulanabilir, fakat biz kendimizden eminiz, çünkü uygulayıcı biziz. Mali Disiplini uygulayan biziz, gerçekleştiren biziz, 2007 yılında da devam ettirecek olan da biziz. Dört yıldır Merkez Bankamız Para Politikalarını nasıl bağımsız bir şekilde sadece enflasyon odaklı yürütüyorsa 2007 yılında da bu böyle uygulamaya devam edecek. 2007 yılında Yapısal Reform Programımız yine devam edecek. Dolayısıyla 2007 yılı Türkiye'nin kazanacağı bir başka yıl daha olacak ve Hükümetimizin beşinci yılında da Türkiye ekonomisi yeni başarılara imza atacak.

Seçimlerden bahsettiniz... Şunu açıkça ifade etmek istiyorum Değerli Arkadaşlar, bir ülkede demokratik sistem ne kadar iyi işlerse, o ülkenin ekonomisi o kadar iyiye

gider. Hiç kimse demokratik düzenden, demokratik takvimlerden korkmasın. Milletin iradesi ile seçilmiş bir TBMM var. Bu halkın iradesinin yansıdığı en yüce organ. Halkın iradesini temsil eden organın iradesinden de kimse korkmasın. Ne zaman ki demokrasinin temel unsurları sorgulanmaya başlanır, işte o zaman siz ekonomiden de korkun. Biz sayısız şekilde Türkiye'de siyasi reform gerçekleştirdik, Türkiye'de demokrasinin daha iyi işlemesi konusunda Kopenhag siyasi kriterleri çerçevesinde pek çok yeniliğe imza attık. Özgürlükler konusunda, insan hakları konusunda yeni açılımlar yaptık. Bu açılımlar bizim ekonomik gelişimimizi destekleyici açılımlardır. Kimsenin halktan ve halkın iradesinden korkmasına gerek yok, ben açıkça ifade ediyorum. Türkiye içerisinde bütün bu gelişmeler, tartışmalar uluslararası yatırımcıları da çok şaşırtıyor açıkçası. Son aylarda pek çok uluslararası yatırımcı geliyor, bizi ziyaret ediyor, bizlerle, arkadaşlarımızla görüşüyor ve biz 2007 yılı için bu kadar konuşulduğu, abartıldığı kadar Türkiye'de sorun görmüyoruz, acaba neden içeride bu tartışmalar bu kadar büyük, neden bu seçimler bu kadar tartışılıyor ve bu kadar büyük bir risk unsuru olarak dillendiriliyor, diye de bize soruyorlar ve özellikle uluslararası yatırımcıların alış veriş akışına bakacak olursanız, yatırımlarının son altı ayda, son bir yılda nasıl seyrettiğine bakacak olursanız bir problem yok uluslararası piyasaların Türkiye'ye güveni var yeter ki biz kendi kendimize güvenelim.

Güvenden bahsettim, Türkiye'nin en önemli kazanımı bu dönemde güven ve güven ortamına zarar vermeye çalışanlar, aslında Türkiye'ye zarar veriyor, bunu da iyi görmek lazım. Bu ekonomik başarıları gölgelemeye çalışmak, ekonomi ile ilgili riskleri ön planda tutup uzun uzun işlerken olumlu gelişmeleri göz ardı etmek Türkiye'yi sevmekle bağdaştırılacak bir yaklaşım değil açıkçası. Bakın hükumetin son 4 yıllık başarısı Türkiye'nin başarısıdır, Türkiye kazanmıştır. Bu dönemde eğer ekonomik gelişmeleri eleştirirken amaç, ekonomiye de vuralım, şuna da vuralım, buna da vuralım ki hükumet zarar görsün ise ve bu yaklaşım güven ortamını zedeliyor ise bu, Türkiye'yi sevmekle bağdaşmıyor. Özellikle bazı yorumcuları izliyoruz, bazı siyasi partilerin yaklaşımlarını izliyoruz maalesef biz hükumeti eleştirme adına elimizden gelen her şeyi yapalım bunun yanında Türkiye zarar görecek ise varsın görsün, ekonomi zarar görecek ise varsın görsün. Bakıyorsunuz yıllarca yazı yazanlar var, yorum yapanlar var, yüz yorum varsa bunlardan 98'i, 99'u olumsuz. Bütün dünyanın tescil ettiği, bütün dünyanın tarihi bir başarı olarak nitelendirdiği bu ekonomik gelişmeleri siz anlatırken, yüz yorumdan 98'inde, 99'unda olumsuz gelişmeleri

vurguluyorsanız ve bununla ne amaca ulaşmak istediğinizi açıkça da söylemiyorsanız bunun arkasında ya siyasi ya da ideolojik amaçlar var diye düşünüyorum. Fakat kimse kendi siyasi ve ideolojik amaçları uğruna Türkiye ekonomisine, güven ortamına zarar vermesin. Türkiye kazanınca hep beraber kazanacağız. Türkiye'de yaşayan insanların, Türkiye'nin başarısından, Türkiye'nin elde ettiği kazanımlardan memnun olması lazım. Hangi hükumet döneminde olursa olsun başarı varsa bu Türkiye'nin başarısıdır, bunu gölgelemeye çalışmanın, bunu farklı bir şekilde yansıtmaya çalışmanın hiçbir anlamı yok. Fırsat kolay kolay ele geçmez şu anda Türkiye'nin elinde tarihi bir fırsat var, bu fırsat iyi değerlendirildiği anda Türkiye'nin önü açık ama bu fırsatı Türkiye elden kaçırırsa on yıllar boyunca tekrar bu ortamı yakalayamayabilir ve burada da çocuklarımızın, torunlarımızın açıkçası vebalini şimdiden üstlenmiş oluruz. Onun için ben herkesi sağduyuya davet ediyorum. Türkiye ve ekonomisi ile ilgili yorum yaparken mümkün olduğunca gerçekçi bir perspektiften ideolojik ve siyasi perspektiflerden arındırılmış bir şekilde özellikle akademisyen kökenli insanlar, özellikle herhangi bir siyasi parti ile açıkça bağlantısı olmayan insanların gerçekçi olması Türkiye'nin çıkarınadır.

Soru: Sayın Bakan, bağımsız Merkez Bankası Başkanımız kısa vadeli faizleri belirlerken az önce konuşulan Cumhurbaşkanlığı ve genel seçimleri veri setinde bir risk faktörü olarak bulundurduklarını ifade ettiler. Siz siyasi bir perspektiften mi değerlendirdiniz, acaba Hazine'nin Finansman Programında bu iki faktör risk unsuru olarak dikkate alındı mı? Teknik olarak alındı mı diye soruyorum. Gerek Sosyal Güvenlik Reformunun 6 ay ertelemesinin yarattığı tabloda finansman yönüyle ne gibi bir etki ortaya çıkacak, gerekse yargıda kesinleşmesi beklenen İmar Bankası Bonolarının ödenmesine ilişkin yeni bir tablo ile karşılaşırsak nasıl bir finansman tablosu yaratacak? Siz enflasyonun yüksek ve belirsiz olmasını reel faizleri yukarıda tuttuğunu belirttiniz, reel faizlerin düştüğünü söylediniz şu andaki reel faiz nedir, sizce bu yüksek midir ve bu reel faizin içinde sizce hangi unsurlar vardır? Yani risk primini fiyatlandıranların kendilerine göre, size göre algılaması nedir? Bu algılamaların vatanseverlik ya da vatansever olmamakla ne ilgisi olabilir bu tamamiyle kazanç ve kaybetme dengesi değil midir?

Ali BABACAN: Size şunu söylemek istiyorum ki Türkiye ekonomisi ve uygulamakta olduğumuz makro ekonomik politikalar içeride ve dışarıda olabilecek her türlü

gelişmeye karşı ekonomimizi çok daha korunaklı bir yapıya kavuşturmuştur. Sosyal Güvenlik Reformunun bütçe etkileri özellikle orta ve uzun vadede büyümektedir yani Sosyal Güvenlik Reformunu yaptığımız ilk yılda, ikinci ve üçüncü yılda bütçeye artı ve eksi yönde çok büyük bir etkisi olmamaktadır. Dolayısıyla bu uygulamanın kısa zamanda etkisi görülmeyebilir. Şu anda % 4.5 olan oranı, on yılda 3.5'a iniyor. Dolayısıyla bu reformun ana amacı orta ve uzun vadede sistemimizin sürdürülebilir bir mali yapıya kavuşması aynı zamanda da sosyal adaletin sağlanması yani tüm Türkiye'nin, tüm çalışanların eşit şartlarda sosyal güvenlik haklarına sahip olması, haklardan yararlanması.

İmar Bankası ile ilgili henüz kesinleşmiş bir kararımız yok, ancak biz Mahkeme kararlarını takip ediyoruz, Danıştay'ın verdiği kararları takip ediyoruz ve gerekirse bonolar ile ilgili bir yasal düzenleme de Meclis gündemine gelebilir ama bunun kararını henüz kesinleştirmiş değiliz. Bununla ilgili şu anda bir çalışma yürütüyoruz. Mahkeme sonuçlarını inceliyoruz ancak bunun mali etkisine gelince, bu bir defalık bir etkidir ve bütçe ile alakası da yoktur, tamamen finansman konusudur. Dolayısıyla mali boyutları her ne kadar ciddi rakamlara ulaşsa da bu makro ekonomik politikalarımız, makro ekonomik göstergelerimizi etkileyecek boyutta bir gelişme değildir.

Reel faizlere gelince, hükumetimizi kurduğumuz yılda, hatta tarih vereyim Kasım 2002'de Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi maksimum 9 ay vade ile borçlanabiliyordu. Reel faizler, %34'tü. Hazinemiz biliyorsunuz belirli periyotlarda reel faiz hesaplamalarını yapıyor ve açıklıyor, en son 30 Eylül itibariyle toplam iç borç stokuna ödenen reel faiz, yıllık bileşik % 8.21. Bu, Hazine'nin toplam iç borç stokunun yıllık bileşik reel faizi tarih 30 Eylül 2006. 31 Aralık rakamlarını gerçekleşmeler bittikten sonra ayrıca açıklayacağız. Belki bir miktar bunun üstünde çıkabilir ama çok büyük bir sapma beklemiyoruz. Çünkü Hazinenin toplam borçlanma rakamlarına baktığımızda sabit faizler var, değişken faizler var, içeride döviz borçları var, hepsini beraberce paket olarak düşündüğümüzde işte 30 Eylüldeki rakamımız bu.

Şimdi gelelim son sorunuza, Risk Algılamasına... Değerli Arkadaşlar, Türkiye ekonomisi ile ilgili problemler, Türkiye ekonomisi ile ilgili risk alanları mutlaka vardır. Bundan sonraki dönemlerde de olacaktır. Gelişmiş ekonomilerin dahi risk alanları

vardır. Amerika Birleşik Devletleri dünyanın en büyük ekonomisidir ve en ciddi risk alanları bütçe açığıdır ve cari açığıdır. Ancak olumlu gelişmeler var, risk alanları var. Eğer biz olumlu gelişmeleri tamamen göz ardı edip, sadece ve sadece riskleri uzun uzun, büyüte büyüte, abarta abarta anlatırsak bu Türkiye ekonomisi ile ilgili genel tabloyu halkımıza doğru yansıtmak değildir. Dengeli, gerçekçi yaklaşmamız gerekiyor. Diyelim ki riskleri büyüttünüz, abarttınız, sürekli olarak vurguladınız sanki bir olumsuzluk olacak, bir problem yaşanacak gibi yansıttınız ve bu da güven ortamına zarar verdi., gerçi başarılı olamazlar ama hani varsayalım koro halinde bu gerçekleşti. Peki bundan kim kazanacak, bundan Türkiye kazanacak mı? Ekonomide moral faktörü çok önemlidir arkadaşlar. Ben hep örnek veriyorum iki ülke ekonomisi düşünün ki tüm parametreleri birbirine eşit, her şeyiyle eşit iki ekonomi. A ülkesi, B ülkesi. A ülkesinde moraller düzgün, B ülkesinde moraller bozuk ise A ülkesi B ülkesinden bir yıl sonra çok daha ileri bir noktaya varır. Halkın güveni olduktan sonra, iş dünyasının gelecekle ilgili güveni olduktan sonra o ülkenin ekonomisi hep daha ileriye doğru gider ama sebepsiz yere güven ortamının zedelendiği ülkelerde de maalesef geriye dönüş olur. 2007 yılından bahsederken yorumlar yapılıyor, risklerden bahsediliyor. Oysa biz çok rahatız, biz 2007 yılının bir başka başarı yılı daha olacağına eminiz, niye? Çünkü uygulamaları, daha önce de söyledim biz yapıyoruz. Biz neyi yapacağımızı, neyi yapmayacağımızı biliyoruz ve kendimizden de çok eminiz.

Türkiye, 2004 yılında da bir seçim yaşadı. Bizim, parti olarak yaşadığımız ilk yerel seçimdi, Faiz Dışı Fazla hedefi % 6.5'tu. 2004'te % 7'lik bir Faiz Dışı Fazla rakamını yakaladık, hedeflenenden yarım puandan fazla bir Faiz Dışı Fazla rakamı ile bitirdik o yılı. O yıl da çok konuşuldu seçim ekonomisi dendi, seçim yılı bütçe tutmayacak, harcamalar artacak ne oldu? Hepsi boşa çıktı çünkü biz günü kurtarma politikaları uygulamıyoruz, günü kurtaralım da yarın ne olur umurumuzda değil, demiyoruz. Biz Türkiye'nin gelecekteki beş yılını, on yılını, on beş yılını hesap ederek bugünkü adımları atıyoruz. Eğer seçim var diye popülizm olur ise, kısa vadeli yaklaşımlar olur ise bu Türkiye'nin istikrarına zarar verir. Oysa Türkiye'nin istikrarı, yakaladığı güven ortamı hükumetimizin en önemli başarısı olarak algıladığı bir konudur. Halka sorulduğunda bu dönemin en başarılı uygulamaları nerededir, dendiğinde halkımız güveni, istikrarı vurguluyor, ekonomideki gelişmeleri vurguluyor. Şimdi biz kısa vadeli birkaç ayı kurtaracak uygulamalarla neden bu büyük hedefleri riske atalım ki? Kendi

kendimize niye zarar verelim ki? Çünkü istikrar zarar görürse işte asıl o zaman 2007 yılı seçimleri bizim için de problem olarak algılanabilir ama istikrar korunduğu sürece biz kendimizden çok çok eminiz halkımız da zaten gelişmelerin farkında ve öncelik istikrar, istikrar, istikrar. Bu sağlandığı sürece açıkça söylüyorum bizim korkumuz yok.

Soru: Önümüzdeki referans ihaleleri ile ilgili bir değişiklik oldu mu, mevcut ihraçlar hariç?

Ali BABACAN: Önümüzdeki yıl için yeni FRN'ler için referans bono yerine, belirli dönemlerde çıkarılacak tahvillerin ortalama faizini kullanma gibi bir uygulamaya geçeceğiz. Bununla ilgili teknik detaylı açıklamaları arkadaşlarımız daha sonra yapacaklar. FRN'lerin dönem faizini hesap ederken çıkan üç aylık, altı aylık referans bonolar ile değil, diğer bonoların ortalama faizinin baz alınacağı yeni bir sisteme doğru gidilecek. Bununla ilgili teknik çalışmalar tamamlanınca arkadaşlarımız açıklamalar yapacaklar ama önceki ihraç edilen FRN'ler için, eski FRN'ler için tabi ki referans bono ihaleleri devam edecek, yeni FRN'ler için ben bunu söylüyorum. Yeni bir uygulama da 2007'den itibaren söz konusu olacak.

Ben hepinize teşekkür ediyorum. İyi çalışmalar diliyorum.